

Du vin du pain du Socata

*Les van Luigi,
ex-Mirage-vlieger
en testpilot
van Socata*

Een Piper of Cessna is een prachtig bezit. Maar de eigenaars kunnen niet even een weekendje heen- en weer vliegen naar de fabriek, om lol te trappen met geestverwanten. Wichita en Florida zijn immers lastig met een eenmotorig toestel te bereiken. En zeker niet VFR. Eigenaars van een Socata-toestel vliegen wèl met gemak naar de geboortegrond van hun vliegtuig. Ze doen dat ook. Zo werd onlangs in Tarbes weer de jaarlijkse Socata-Fly-in gehouden. Het weer was prachtig. De vliegtuigen ook. En de catering was excellent.

Een zonnig bezoek aan de Socata Fly-In in 't Franse Tarbes.

Ondanks hun tropische namen zijn de succesvolle Socata TB's allemaal gemaakt in het zuid-Franse plaatsje Tarbes. De fabriek, van oorsprong 'Morane Saulnier', werd al decennia geleden vanuit Parijs naar het uiterste zuiden verplaatst om Duitse bommen en granaten te ontwijken. Gelukkig voor ons, want het is een wunderschone locatie. Tarbes ligt vrijwel in de Pyreneeën, niet ver van Lourdes. De fabriek oogt kraakhelder, is voorzien van de modernste computergestuurde freesmachines, ponsen en buigauto-maten. Er worden dan ook niet alleen sportvliegtuigen gebouwd, maar ook onderdelen voor de C-130 Hercules, voor Airbus en zelfs Embraer.

De toespraak van de directeur

Er was muziek, er was een toespraak. Niet ècht veel nieuws heeft men te melden. De Fly-In is dan ook een sociaal gebeuren en geen roll-out. De nieuwe TB 20 GT is net twee jaar geleden geïntroduceerd, en dat is nog steeds groot nieuws. Tot op heden zijn er al bijna honderd gebouwd, na de bijna 2000 exemplaren van het vorige model TB. Natuurlijk heeft men

de conjunctuur mee, maar ook de dollar, die de concurrenten Cessna, Mooney, Piper en Beechcraft parten speelt. De journalistenvragen na afloop betreffen natuurlijk weer de diesel. Dat de directie rustig blijft onder dit gezein is een wonder, maar men kon het vooraf weten. Enfin, het Socata-opperhoofd verwacht dat de diesel nog dit jaar zal worden gecertificeerd. Maar wie kan dat eigenlijk nog wat schelen? Die TB's vliegen als een zonnetje. Mijn vraag is, of men niet bang is dat veel fondsen en goeie mensen door Aerospatiale zullen worden 'weggezogen' voor de ontwikkeling van de Super-Airbus, maar dat verwacht men helemaal niet. Heel rampzalig zou het ook niet zijn: Socata gaat de nabije toekomst tegemoet met een compleet, afgewogen en

goed doorontwikkeld assortiment. Het instap- en trainingsmodel TB10, de serieuze IFR-reisvliegtuigen TB20 en TB21, en de corporate turbojet TBM700.

Ga er niet heen voor de classics

Classics zijn er een aantal, maar wie het Engelse en Amerikaanse klassiekersgeweld gewend is heeft niet veel in Tarbes te zoeken. Een drietal MS 733's zijn er. Een soort zwangere Harvard, underpowered en met een Potez inlijn zescilinder. Vragen om problemen met de koeling, lijkt mij, maar toch snorren de machines redelijk opgewekt in de rondte. Er is ook

nog de Morane Saulnier, die afgeleid is van 'Fieseler Storch', waarvan de patenten na de oorlog door de Fransen zijn opgeëist als herstelbetaling. Ook al geen bewijs van eigen ontwikkelingsvermogen. Enfin, het is misschien wel een compliment dat een fabriek betere sportvliegtuigen bouwt dan oorlogstuig. De leukste oudjes zijn eigenlijk twee knalgele marine-varianten van de aloude Rallye. Het blijft een grappig, origineel ontwerp. De deux-chevaux van de lucht. Niet mooi, maar verdomd praktisch, onverwacht comfortabel en niet kapot te krijgen.

De show

Twee keer wordt een kleine vliegshow gepresenteerd. Geen overdaad, maar de vertoning is Frans en elegant, en dus zeker de moeite waard. Het commentaar is lachwekkend, met zinspellen als 'zee eerplanes flaaai at zee same speed but a lot faster'. Maar het getoonde is indrukwekkend; met name de militaire trainer Epsilon is bijzonder. Fraai geronk, gelardeerd met een licht gehuil van de compressor en lekker

SOCATA AEROSPATIALE MATRA

4e Rassemblement Européen d'avions Socata
4e European Socata Fly-in

Usine de Tarbes Lourdes Pyrénées
Tarbes Lourdes Pyrenees factory

9-10 septembre
9th and 10th September

2000

Visite d'usine et démonstrations d'avions neufs et anciens.
Soirée et visite au château Montus le 9 septembre sur réservation.
Information and registrations au

33 (0)5 62 41 77 88

33 (0)5 62 41 76 54

<http://services.socata.com>

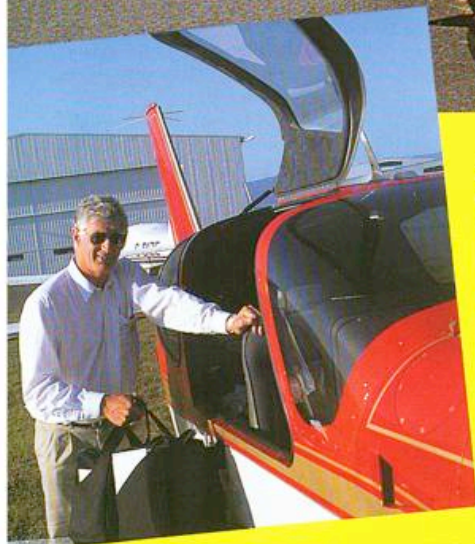
Taxes et parking gratuits.
Restauration possible sur le site sur réservation, liste d'hôtels disponible sur demande.

Free landing and parking fees.
Lunches available at the factory on request.
Hotel listing available on request.

ARMÉE DE L'AIR Shell Aviation MICHELIN Honeywell BENDIX-KING

Even een weekendje heen-en-weer naar de fabriek, om lol te trappen met geestverwanten...

Notre chauffeur

We vliegen naar Tarbes in de PH-OLL, de TB20 van Gérard den Hollander. "Ik ben aan Socata blijven han-

gen na mijn opleiding op de Rallye bij Ben Air. Een vriendelijk kistje, leuk presterend, lekker vlot op de roeren. Tja, en dan word je natuurlijk haast automatisch verliefd op de duurdere zusjes. De prestaties, maar ook de prachtige lijnen en de grotere luxe. Deze volledig IFR-TB-20 heb ik sinds 1994 en er is nu 900

uur mee gevlogen. Toch ben ik met een half oog aan het kijken naar de nieuwe TB. Heel verleidelijk: een nieuw ontwerp, meer binnenruimte en compleet nieuwe,

geavanceerde avionics met 833 kanaalscheiding enzo. Dat maakt het allemaal wel heel aantrekkelijk. Maar het is een hele aanschaf. En wat de kosten betreft blijft het adagium: not-to-buy-it-but-to-fly-it". Onderweg wordt Gérard fors geplaagd met zijn plafondgemonteerde, high-tech, volledige RLD-en FAA-goedgekeurde eierwaker. "Bedenken jullie maar eens een beter middel om je tankwissel te timen", repliceert de uitvinder. En eerlijk is eerlijk: de vlucht verloopt als die in een airliner, prachtig op tijd, geen herrie met Franse ATC-ers, en als bekroning een Frans-gracieuze landing.

vervormd door het aloude Doppler-effect. Doet vaag denken aan een Merlin. De altijd glimlachende fabrieksvlieger 'Luigi' vliegt de TBM voor. Indrukwekkend is de welhaast fighter-achtige performance en snelheid van dit opmerkelijke zakenvliegtuig, dat in het circuit toch zonder problemen aansluit bij veel langzamere Socata-toestellen. Na de show wordt er een uitje georganiseerd naar Lourdes, maar dat heb ik met uw welnemen laten schieten. 's Avonds blijken er teveel kandidaten voor het diner in Château Montus, dus nemen wij grootmoedig genoegen met de formica tafels in de fabriekskantine. Het eten is er niet minder om: heerlijke hors d'oeuvres van plaatselijke producten: worst, kaas, vis, stokbrood. Eenvoudig en toch voor-

treffelijk, een in Nederland vrijwel onbekende combinatie. De belangrijkste Europese landen zijn aan onze tafel vertegenwoordigd: Duitsers, Engelsen, Fransen en Nederlanders. Het gesprek gaat over een groot aantal zaken: TB's, TB's, TB's, TB's en TB's.

Praten, eten, drinken

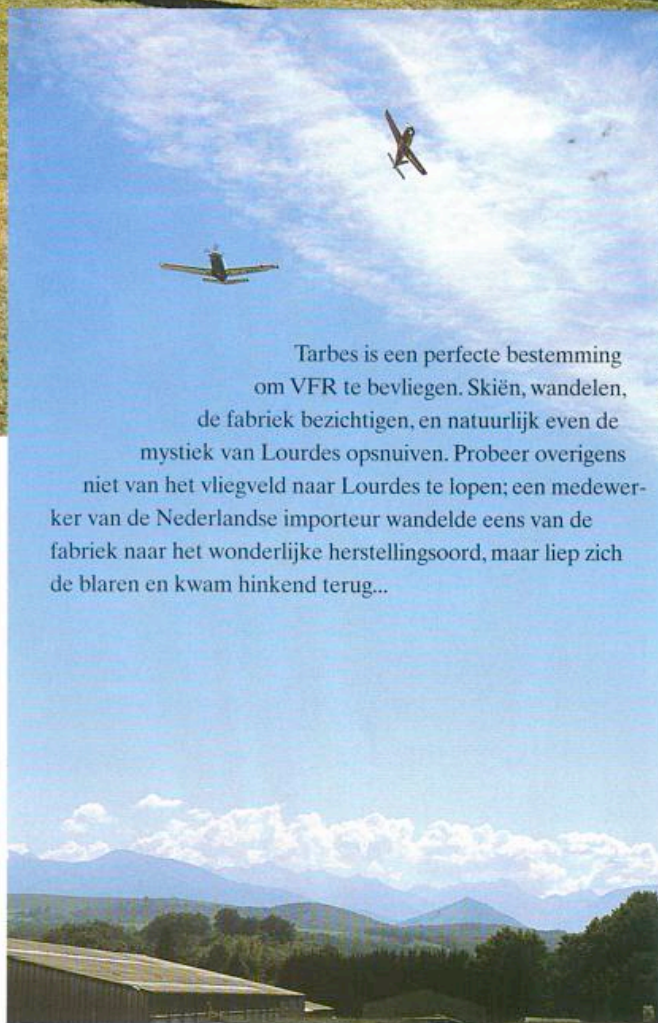
Bij elk toestel hoort een eigenaar, iedereen heeft een verhaal. 's Middags wandel je gewoon over het terrein, en knoopt praatjes aan met vliegers en vliegsters. Camesaatje erbij, altijd gezellig en informatief. Tot uit Noorwegen zijn ze gekomen, en die hebben een leuk veld daar, dus... Een babbel hier, een babbel daar, en dan weer een wandeling naar de dranktent, voor wat verkoe-

ling van de brandende zon. Niet geweest? Jammer, want volgend jaar is er geen Fly-In. Dan is er het 90-jarig bestaan van de fabriek. U mag wel komen, maar niet zelfvliegend, in verband met een geplande grote airshow. U bent weer welkom in 2002.

Tekst/Foto's Goof Bakker

Zelfs hele hoge Noren waren gekomen.

Tarbes is een perfecte bestemming om VFR te bevliegen. Skiën, wandelen, de fabriek bezichtigen, en natuurlijk even de mystiek van Lourdes opsnuiven. Probeer overigens niet van het vliegveld naar Lourdes te lopen; een medewerker van de Nederlandse importeur wandelde eens van de fabriek naar het wonderlijke herstellingsoord, maar liep zich de blaren en kwam hinkend terug...